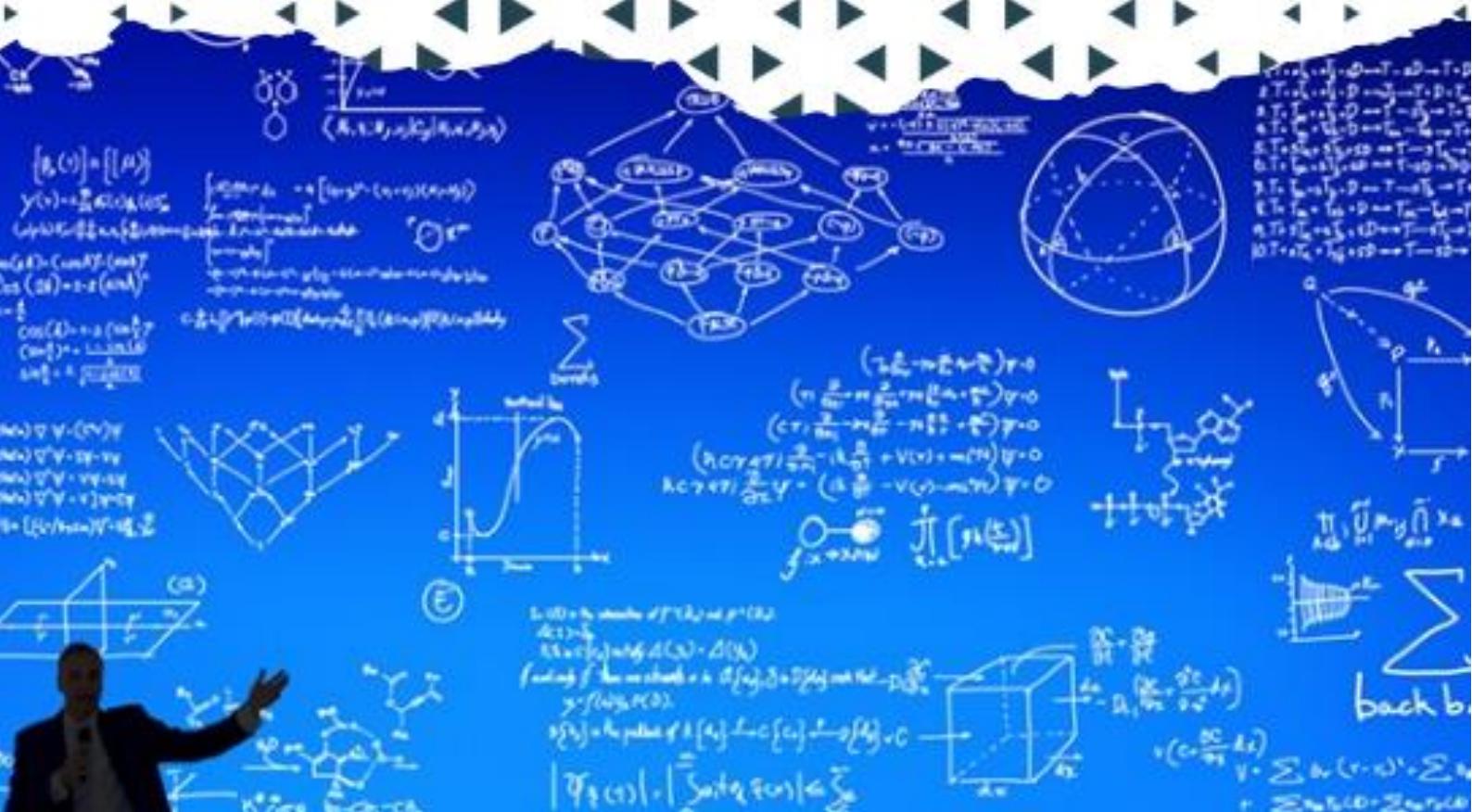

ZAMONAVIY ILM-FAN VA TA'LIM: MUAMMO VA YECHIMLAR ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA

Google Scholar

+998945668868

<https://innoworld.net>

2025

INNOVATIVE WORLD

«INNOVATIVE WORLD» ILMIY TADQIQOTLARNI QO'LLAB-
QUVVATLASH MARKAZI

«ZAMONAVIY ILM-FAN VA TADQIQOTLAR: MUAMMO VA
YECHIMLAR» NOMLI 2025-YIL № 2-SONLI ILMIY, MASOFAVIY,
ONLAYN KONFERENSIYASI

ILMIY-ONLAYN KONFERENSIYA TO'PLAMI
СБОРНИК НАУЧНЫХ-ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦИЙ
SCIENTIFIC-ONLINE CONFERENCE COLLECTION

Google Scholar

ResearchGate

zenodo

ADVANCED SCIENCE INDEX

DRJI Directory of Research Journals Indexing

innoworld.net

RESPUBLIKAMIZDA OZIQ-OVQAT XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHNING MUHIM VAZIFALARI

Yunusov Abduvoxid Abdulkarimovich

Agrobank ATB Andijon viloyat boshqarmasi bosh buxgalter o'rinnbosari

Annotatsiya: Ushbu maqolada respublikamizda oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlashning muhim vazifalari hamda uning ahamiyati keng yoritib berilgan. O'zbekiston Respublikasining oziq-ovqat xavfsizligi va sog'lom oziqlanishni ta'minlashning 2030-yilgacha mo'ljallangan strategiyasida belgilangan vazifalar tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: oziq-ovqat xavfsizligi, omillar, barqarorlik, KES, agrar sektor, shartli-doimiy omillar

Kirish. Keyingi yillarda qishloq xo'jaligini diversifikatsiya qilish, mavjud yer, suv va boshqa resurslardan yanada oqilona foydalanish, zamonaviy va intensiv texnologiyalarni qo'llash orqali qishloq xo'jaligi va oziq-ovqat mahsulotlari yetishtirish borasida olib borilayotgan tizimli ishlar asta-sekin o'z samarasini bermoqda.

Xususan, ekin maydonlaridan yil davomida samarali foydalanish hisobiga asosiy, oraliq va takroriy ekin sifatida qishloq xo'jaligi va oziq-ovqat ekinlari ekilib, ulardan yuqori hosil yetishtirilib, nafaqat ichki bozorda, balki tashqi bozorlarda ham savdo hajmini oshirishga imkoniyat yaratildi.

Agrar va oziq-ovqat sohalarining har bir tarmog'ini yangi va integratsiyalashgan yondashuv asosida boshqarishga o'tilishi, ushbu tarmoqlarning jadal va barqaror rivojlanishini ta'minlash bilan bir qatorda, O'zbekiston qishloq xo'jaligi va oziq-ovqat mahsulotlari ishlab chiqarish hajmlarini ko'paytirish va qo'shimcha qiymatni va mahsulotlarning raqobatbardoshligini oshirishda muhim omil bo'lib xizmat qilmoqda.[1.]

Asosiy qism. Rivojlangan va rivojlanayotgan mamlakatlar oziq-ovqat yetishtirish borasida olib borayotgan samarali faoliyatga qaramasdan, oziq-ovqat mahsulotlari ishlab chiqarish hajmining o'sishi aholi soni o'sishidan orqada qolmoqda, bu esa qishloq xo'jaligini rivojlantirish uchun yetarli sharoit mavjud bo'limgan mamlakatlarda muammo tobora chuqurlashib borayotganini ko'rsatmoqda.Yer yuzida aholi sonining o'sishi, iqtisodiy tangliklar, global iqlim sharoitining o'zgarishi va boshqa omillar sababli insoniyatning oziq-ovqat mahsulotlariga talabini qondirish tobora qiyinlashmoqda.BMTning Oziq-ovqat va qishloq xo'jaligi tashkiloti hamda Butunjahon sog'liqni saqlash tashkiloti ma'lumotlariga ko'ra, hozirgi vaqtida dunyoda 840 million dan ortiq kishi, ya'ni deyarli har 8 odamning biri to'yib ovqatlanmayapti.

Yurtimizda ham bu muammo yilga-yilga dolzarb kasb etmoqda.Mamlakatimizda oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlash jamiyatning

ijtimoiy-iqtisodiy holatini barqaror rivojlantirish, fuqarolarning sog'lig'i va hayotini yaxshilash, mamlakat mustaqilligini barqaror saqlashning asosiy yo'nalishlaridan biriga aylandi. Mazkur yo'nalishda respublikamizda aholini sifatli oziq-ovqat mahsulotlari bilan barqaror ta'minlash, qishloq xo'jaligi mahsulotlarini yetishtiruvchilarni qo'llab-quvvatlash bo'yicha strategik jihatdan maqsadli hamda izchil chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda. Mamlakatimizda yiliga 20 million tonnadan ortiq meva-sabzavot mahsulotlari yetishtiriladi. So'nggi yillarda 800 ming tonna qishloq xo'jaligi mahsulotlarini saqlash sig'imlariga ega bo'lindi. Biroq bu endilikda ehtiyojimizga kamlik qiladi. Agar ishlab chiqargan mahsulotlarni saqlash kamida 10 foizga yetkazilsa, xalqimizni yil davomida bir maromdagi narxlarbop oziq-ovqat bilan ta'minlash imkoniyati paydo bo'ladi. Oziq-ovqat xavfsizligini hal etishda bir qator qiyinchiliklar mavjudligiga qaramay, mamlakatimizda qishloq xo'jaligi mahsulotlari ishlab chiqarish hajmini ham miqdor, ham sifat jihatdan muntazam oshirib borish va shu orqali oziq-ovqat ta'minotini mustahkamlash borasida salmoqli natijalar qo'lga kiritilmoqda.

Ushbu masalalarni milliy darajada hal etish uchun quyidagilar amalga oshiriladi:

1.1.1. Yer resurslaridan samarali foydalanish:

qishloq xo'jaligi yerlarini asrash, qayta tiklash va ularning unumdarligini oshirish;

qishloq xo'jaligi yerkanni unumdarligini oshirish va oqilona foydalanishda zamonaviy texnologiyalarni tatbiq qilish;

suv resurslarining hozirgi va kelajakdagi shakllanish manbalari hamda zaxirasini inobatga olgan holda foydalanilmayotgan yerkanni qishloq xo'jaligida foydalanishga kiritishni davom ettirish.

1.1.2. Suv resurslaridan samarali foydalanish:

sug'orish uchun suv resurslari manbalarining yetishmovchiliginibaholash;

suv tejovchi texnologiyalarni joriy etish ko'lamin kengaytirish, rag'batlantirish mexanizmlarini takomillashtirish;

global isish va iqlim o'zgarishi natijasida yuzaga keladigan suv tanqisligi va qurg'oqchilikka qarshi hamda yo'qotiladigan mahsulotlar o'rnnini alternativ mahsulotlar bilan to'ldirish choralarini ko'rish.

1.1.3. Investitsiyalarni jalb etish:

oziq-ovqat xavfsizligi uchun muhim bo'lgan infratuzilmalarga investitsiyalar yo'naltirishni kuchaytirish;

aholiga kafolatlangan oziq-ovqat mahsulotlarini yetkazish maqsadida chekka hududlarda transport-logistika infratuzilmasini rivojlantirish;

ishlab chiqaruvchilardan yetishtirilgan mahsulotlarni xarid qilish, qayta ishslash, saqlash va sotish uchun agrologistika markazlari faoliyati va xizmatlarini raqamlashtirish;

oziq-ovqat xavfsizligiga davlat yordamini kuchaytirish maqsadida (barqaror qishloq xo'jaligi mahsulotlari yetishtirish, suv va energiya ta'minotidan barqaror foydalanish, iqlimdan oqilona foydalanish, qayta ishslash va saqlash uchun maqbul ishlab chiqarish amaliyotlari hamda hosildan keyingi yo'qotishlarni kamaytirishga qaratilgan) subsidiyalar ajratish bo'yicha yagona siyosat olib borilishini va platforma ishlab chiqilishini ta'minlash;

dehqon bozorlari infratuzilmalarini zamon talablari asosida modernizatsiya qilish va xususiy sarmoyalarni jalb qilish dasturini qabul qilish.

1.1.4. Xalqaro tajribalarni qo'llash:

oziq-ovqat xavfsizligi bo'yicha amaldagi qonunchilikni xalqaro standartlar talablariga va ilg'or tajribalarga muvofiqlashtirish maqsadida "O'zbekiston Respublikasining oziq-ovqat xavfsizligi to'g'risida" qonunini qabul qilish;

oziq-ovqat xavfsizligi sohasida xalqaro kelishuvlar hamda mintaqalararo integratsiyani rivojlantirish;

Jahon sog'lijni saqlash tashkiloti (JSST) tomonidan tavsiya etilgan va boshqa xalqaro hamda milliy normalar va standartlarga muvofiq aholi sonining o'sishiga nisbatan oziq-ovqat mahsulotlarining mavjudligi, foydalana olish imkoniyati, iste'mol, barqarorligi va doimiyligini tahlil qilish hamda ta'minlash choralarini ko'rish.

1.1.5. Atrof-muhit muhofazasini ta'minlash:

iqlim o'zgarishi, tabiiy yoki texnogen ofatlarning (toshqinlar, qurg'oqchilik, harorat o'zgarishi va boshqa omillar) atrof-muhit va ekologiyaga ta'sirini muntazam baholab borish hamda ularni tahlil qilish natijalariga ko'ra zarur moslashish va salbiy ta'sirlarni yumshatish choralarini ko'rish;

oziq-ovqat mahsulotlarini qadoqlash va o'rashda inson salomatligi uchun xavfli bo'lgan moddalarni chiqarmaydigan, mahsulot xususiyatlarining yaxshi saqlanishi va xavfsizligini ta'minlaydigan, qayta ishlanadigan yoki atrof-muhitga zarar yetkazmasdan foydalanish yoki yo'q qilish mumkin bo'lgan materiallarni ishlatish orqali ekologik tizimga salbiy ta'sirni kamaytirish;

o'simliklarni himoya qilishning ekologik xavfsiz (biologik va tabiiy) usullarini keng qo'llash hamda ekinlar hosildorligini ekologik va ilmiy asosda oshirish;

iqlim o'zgarishiga salbiy ta'sir etuvchi CO₂, metan va boshqa chiqindilarni kamaytirish bo'yicha chora-tadbirlarni amalga oshirish hamda qishloq xo'jaligi va noqishloq xo'jaligi korxonalarida ishlab chiqarish jarayonida yuzaga keluvchi CO₂, metan va boshqa chiqindilarni monitoring qilish va bosqichma-bosqich kamaytirish choralarini ko'rish. [1]

Xulosa sifatida, agar sohada tegishli islohotlarni jadallashtirish kelgusida mamlakatimiz aholisining farovonligini oshirish hamda barqaror iqtisodiy taraqqiyotni ta'minlashga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

- 1.O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni, 16.02.2024 yildagi PF-36-son.Respublikada oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlashning qo'shimcha chora-tadbirlari to'g'risida.
- 2.Abdug`aniyev A., Abdug`aniyev A.A. Agrar siyosat va oziq-ovqat xavfsizligi - (darslik)- T.: TDIU, 2004. – 304 bet.
3. Iqtisodiyotning agrar sektori. T.Jo`rayev, Sh. Allayarov, X.Asatullayev, T. Umarov, Ma`ruzalar matni. -T.: TIM, 2012
4. Hakimov R. Agrosanoat majmuasi iqtisodiyoti, -T.: MCHJ "RAM-S", - 2007. 367 b.
5. Gail L. Cramer, Clarence W. Jensen, Douglas D. Southgate, Jr. Agricultural Economics and agrobusiness. – New York, 2001. – 519 p.
6. www.lex.uz – O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi.
7. www.agro.uz – O'zbekiston Respublikasi Qishloq va Suv xo'jaligi vazirligi portali.

